

Załącznik do Uchwały
Nr IVX/88/2011
Rady Gminy Chojnów
z dnia 28 października 2011 r.

**Gminny Program Profilaktyki
i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną
na lata 2011-2021**

CHOJNÓW 2011

WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, spełniającą istotne funkcje zaspokajające potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Jest ona pierwotnym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtują się postawy zachowania i poglądy oraz umiejętności oceny sytuacji.

Okres transformacji doprowadził w ostatnim czasie do zachwiania stabilizacji systemu rodzinnego. Nieustannie wzrasta odsetek patologii trapiących polską rodzinę. Diagnozy wskazują, że dominującymi problemami społecznymi, występującymi na terenie gminy Chojnów są:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- niezaradność w sprawach życiowych (dziedziczna i nabyta),
- alkoholizm,
- przemoc domowa,
- coraz większe różnice społeczne i materialne,
- problemy ludzi starszych,
- wzrost agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Wymienione powyżej zagrożenia współczesnej rodziny prowadzić mogą do wykluczenia społecznego, które w ostatnim czasie stało się istotnym elementem polityki społecznej. Wzrastająca grupa osób, które nie uczestniczą w życiu społecznym i zawodowym z powodu utrudnionego dostępu do wielu dóbr i zasobów, powoduje wyłączenie ich z pełnowartościowego obywatelstwa. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu winno być realizowane poprzez rozpoznanie przyczyn dysfunkcji oraz prowadzenie działań pomocowych. Działania należy przede wszystkim ukierunkować na osoby, które mimo podejmowanych wysiłków nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych. Do grup szczególnego ryzyka należą osoby młode pochodzące z ubogich, patologicznych rodzin, osoby niepełnosprawne, osoby uzależnione od alkoholu czy osoby zwalniane z zakładów karnych.

Kwestią szczególnej troski na terenie gminy Chojnów jest problematyka ochrony rodziny, a w szczególności szeroko rozumiana opieka nad dzieckiem. Dzieci są szczególną

grupą społeczną, która nie posiada wystarczających zasobów własnych, jak i materialnych, by móc samodzielnie zaspokoić swoje potrzeby. Dlatego też, w celu sprawnego działania w społeczeństwie dzieci potrzebują wsparcia osób, które w sposób efektywny przyczynią się do ich rozwoju, umożliwiając jednocześnie aktywne uczestnictwo w życiu ogólnospołecznym.

Przyjęta w 2008 roku Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chojnów, porusza kwestie dotyczące dysfunkcji rodzin, które w istotny sposób zakłócają funkcjonowanie dziecka. Pomoc, w założeniach ma prowadzić do sytuacji, w której rodziny zaczną samoistnie przezwyciężać problemy, działając skutecznie przy udziale własnych środków, a także zasobów, jakie gwarantuje środowisko.

Niniejszy dokument - Gminny Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną opracowano zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, a jego nadrzędnym celem jest skupianie działań wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz profilaktyki i pomocy dziecku i rodzinie.

ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- zapobieganie powstawaniu sytuacji wymagających interwencji kryzysowej,
- zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych,
- zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- zapobieganie niepowodzeniom szkolnym,
- zapobieganie niedożywieniu dzieci,
- zapewnienie opieki nad dziećmi podczas pracy rodziców,
- rozwiązywanie sytuacji kryzysowych,
- udzielanie pomocy w przezwyciężaniu uzależnień,
- zapewnienie opieki nad dziećmi wymagającymi oddziaływania wychowawczego,
- pomaganie w przezwyciężeniu trudności szkolnych,
- zapewnienie integralnego rozwoju psychofizycznego,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej całych rodzin,

- poszukiwanie nowych alternatywnych rozwiązań w zakresie pracy z dzieckiem,
- koordynowanie wszystkich działań instytucji samorządowych, a także organizacji pozarządowych, mogących służyć pomocą potrzebującym dzieciom,
- aktywizacja dzieci na rzecz własnego rozwoju.

PRIORYTETY W REALIZACJI PROGRAMU

1. Wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach, pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny;
2. Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych;
3. Poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
4. Poprawa, jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi;
5. Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury Gminy.
6. Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych, ochrona praw rodziny i dziecka;
7. Podejmowanie działań podmiotów publicznych oraz niepublicznych na rzecz rodzin;
8. Promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania;
9. Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną i bezradnością społeczną;
10. Uzupełnianie braków zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci;
11. Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz przeciwdziałanie i likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży;
12. Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwalamiu potrzeb intelektualnych, twórczych, organizacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży;
13. Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, wykołajaniem oraz przestępczością;
14. Pomoc w integracji rodziny z jej otoczeniem społecznym.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Samorząd lokalny,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminna Komisja Kultury, Oświaty i Spraw socjalnych,
- Placówki oświatowe i kulturalne.

PARTNERZY:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legnicy,
- Kuratorzy sądowi i społeczni,
- Komisariat Policji w Chojnowie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Dyrektorzy szkół z terenu Gminy,
- Służba zdrowia,
- Placówki leczenia uzależnień,
- Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe,
- Kluby sportowe.

PRACA Z RODZINĄ

- Rozbudowa systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego:
 - Wsparcie dla rodzin z osobą długotrwale bezrobotną,
 - Rozwój systemu wsparcia dla rodzin z osobą niepełnosprawną i starszą,
 - Wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem,
 - Wsparcie rodzin z problemem uzależnienia,
 - Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi.
- Poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik, pracownik socjalny),
- Kierowanie na leczenie osób uzależnionych i współuzależnionych,
- Dostarczanie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych,
- Zapobieganie niedożywieniu dzieci z rodzin ubogich,
- Akcje pomocowe:

- Zbiórka podręczników i zabawek,
- Zbiórka odzieży używanej,
- Punkt informacyjny dotyczący rzeczy używanych i możliwości ich przekazania,
- Udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych pobieranych z CARITAS.
- Wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych:
 - Akcje promocyjne i propagandowe.
 - Praca socjalna.

PRACA Z RODZINĄ ZASTĘPCZĄ

- Promowanie rodzinnej opieki zastępczej,
- Ochrona dzieci pozbawionych opieki w rodzinie naturalnej przed instytucjonalnymi formami opieki,
- Realizowanie szkoleń w zakresie tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej,
- Wspieranie istniejących i pomoc w tworzeniu nowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka,
- Wszechstronna opieka nad dzieckiem pozbawionym elementarnego oparcia w rodzinie naturalnej,
- Tworzenie infrastruktury niezbędnej dla dobrego funkcjonowania rodzinnej opieki zastępczej.

PRACA Z DZIEĆMI

- Pomoc dla dzieci z rodzin nie objętych programami rządowymi w zakresie przygotowania wyprawki szkolnej,
- Dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci, w tym dofinansowanie obozu terapeutycznego dla dzieci z grup ryzyka, wspieranie wyjazdów integracyjnych dzieci i młodzieży ,

- Dostęp do specjalistów dziecięcych dla wszystkich dzieci w terenie Gminy Chojnów (niezależnie od dochodu rodziny - psycholog dziecięcy, logopeda, pedagog),
- Tworzenie funduszy stypendialnych oraz przyznawanie stypendiów dla dzieci uzdolnionych z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,
- Wspieranie promowania lokalnych liderów,
- Rozwijanie działań istniejącej na terenie Gminy świetlicy środowiskowej (pomoc w odrabianiu lekcji, kółko zainteresowań, wspólne gry i zabawy, pogadanki, wycieczki krajoznawcze) oraz tworzenie nowych świetlic.

WYCHOWANIE (WSPARCIE SYSTEMU NORM I WARTOŚCI SPOŁECZNYCH GWARANTUJĄCYCH PRAWIDŁOWY PRZEBIEG PROCESU WYCHOWANIA)

- Włączanie do programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno - edukacyjno-wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień,
- Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem:
 - Kontynuowanie i wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
- Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulacje medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- Wspieranie idei wolontariatu,
- Inicjowanie programów wyłaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego.

EDUKACJA (WZBOGACENIE I UROZMAICENIE STANDARDOWEJ OFERTY DYDAKTYCZNEJ)

- Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia,

- Szkoła, jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin, służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności,
- Wspieranie i promocja uczniów uzdolnionych:
 - Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej.

NIEPEŁNOSPRAWNI

- Opracowanie gminnej bazy danych osób niepełnosprawnych,
- Zapewnienie opieki osobom niepełnosprawnym:
 - Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej,
 - Poradnictwo i świadczenia administracyjne,
 - Kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej.
- Informowanie i wspieranie w udziale w programach PFRON,
- Wspieranie programów rehabilitacyjnych, przygotowujących młodzież niepełnosprawną do samodzielnego, niezależnego życia,
- Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi,
- Wspieranie programów promujących tolerancję wobec osób niepełnosprawnych,
- Wspieranie programów integracyjnych wśród środowisk osób zdrowych i niepełnosprawnych.

OSOBY STARSZE I SAMOTNE

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej zgodnie z ustawą,
- Zapewnienie opieki w miejscu zamieszkania,
- Poradnictwo i świadczenia administracyjne (np. pomoc w wypełnianiu wniosków o rentę i emeryturę itd.),
- Dowóz żywności dla osób leżących i samotnych.

ZDROWIE

- Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia i zadań ze sfery zdrowia publicznego,
 - Wspieranie cyklicznych badań stanu zdrowia i sprawności,
 - Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne i profilaktyka),
 - Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkołach (wady postawy, wymowy, zgryzu, wzroku i nieprawidłowego żywienia),
 - Realizacja programów przeciwdziałających przemocy, autoagresji i uzależnieniom,
 - Realizacja programów propagujących zasady zachowania bezpieczeństwa w ruchu ulicznym, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach oraz w kontaktach z innymi ludźmi,
 - Promocja zdrowego trybu życia.

SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

- Rozbudowa istniejącej i tworzenie nowej bazy aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia,
- Wspieranie plenerowych imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej i turystycznej,
- Współpraca w klubami sportowymi,
- Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo - rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Wspieranie różnych form turystyki,
- Wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży:
 - Doposażenie świetlic, klubów i miejsc spotkań.
- Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież, sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie:

- Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania wolnego czasu,
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych,
- Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w okresie wakacyjnym i zimowym.

BEZPIECZEŃSTWO (DEWIACJE I PATOLOGIE)

- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:
 - Diagnoza skali zjawiska,
 - Rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym,
 - Rozwijanie programów promujących przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- Promocja programów profilaktyczno - edukacyjnych realizowanych z Policją,
- Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych, terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży,
- Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie,
 - Akcje informacyjne dla rodziców na temat zagrożeń uzależnieniami (alkohol, narkotyki, nikotyna, internet).
- Kontrola zakazu sprzedaży papierosów, alkoholu dzieciom i młodzieży do lat 18.

REALIZACJA PROGRAMU

Działania mające na celu realizację założeń programu odbywać się będą w ciągu najbliższych dziesięciu lat, a ich powodzenie zależy od ścisłej współpracy wszystkich podmiotów – realizatorów programu oraz powołanego Zespołu Interdyscyplinarnego d/s Przemocy w Rodzinie, którego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli podmiotów oraz specjalistów zaangażowanych w pracę, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz opieki nad rodziną i dzieckiem, w szczególności poprzez:

- Diagnozowanie problemów rodziny i dziecka,
- Podejmowanie działań w środowisku, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- Opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, oraz efektów tych działań,
- Opiniowanie rozdysponowania środków na realizację programu w danym roku.

Środki na realizację programu pochodzić mogą z :

- budżetu Gminy (planowane w toku prac nad budżetem gminy),
- budżetu państwa (programy rządowe, konkursy, granty),
- dotacji unijnych (programy współfinansowane z EFS),
- PFRON (programy dla osób niepełnosprawnych),
- od sponsorów.